

## Święto 10 Pułku Strzelców Konnych



**Swoje święto obchodzi dziś 10 pułk strzelców konnych w rocznicę osiągnięcia pierwszej polskiej stacji kolejowej w Lesznie 29 kwietnia 1919. Na mocy decyzji Nr 506 Ministra Obrony Narodowej z dnia 27 grudnia 2011 r. kompania rozpoznawcza 10 Brygady Kawalerii Pancerniej im. gen. broni Stanisława Maczka przejęła dziedzictwo tradycji wraz z wyróżniającą nazwą.**

Początek dziejów 10 pułku strzelców konnych sięga 1918 roku. Założnikiem jego był I szwadron, zgrupowania kawalerii, powstały w La Mandria di Chivasso, niedaleko Turynu, we Włoszech. Dowódcą zgrupowania był por. Jan Rudnicki, zaś jego zastępcą por. Kazimierz Dworak. Po sformowaniu, I szwadron został wysłany do Polski, gdzie osiągnął pierwszą polską stację kolejową 29 kwietnia 1919 w Lesznie. Dla upamiętnienia tej daty corocznie obchodzono w tym dniu święto pułkowe. Po przybyciu do Polski, szwadron wszedł do akcji bojowej jako jednostka kawalerii 11 DP. w walkach w okolicach Lwowa. Następnie jako II dywizjon pułku szwoleżerów, a później 4 pułku ułanów, przeniesiony został na granicę Śląska i Zagłębia.

W czasie wojny polsko-bolszewickiej brał udział w walkach pod Radzyminem, kończąc swoje działania bojowe pod Słuckiem. Rozkazem MSW z dnia 27 października 1921, dywizjon przekształcony został w pułk i otrzymał nazwę 10 pułk strzelców konnych. Na miasto garnizonowe wyznaczony został Łańcut oraz pobliski Hruszów jako miejsce stacjonowania 4 szwadronu.

W 1923 pułk spełniał rolę jazdy dywizyjnej, a jego dowódca podlegał bezpośredni dowódcy Okręgu Korpusu Nr X. W zakresie szkolenia pułk podlegał inspektorowi jazdy nr II[1]. W tym okresie w jego skład wchodziły trzy szwadrony strzelców konnych, oddział szkolny karabinów maszynowych, pułkowa szkoła podoficerska i kadra szwadronu zapasowego.

Po reorganizacji w 1924 w skład pułku wchodziły: dowództwo, pluton łączności, pluton pionierów, pluton gospodarczy, cztery szwadrony liniowe, szwadron ckm oraz szwadron zapasowy. Wraz z 20 pułkiem ułanów oraz 10 dywizjonem artylerii konnej, wchodził w skład 10 Brygady Kawalerii.

W maju 1937 roku został zmotoryzowany. W 1938 roku wziął udział w zajęciu Zaolzia.

23 marca 1939 10 Brygada Kawalerii została zmobilizowana. 10 psk stacjonował w swym macierzystym garnizonie do 14 sierpnia 1939, kiedy to 10 Brygada otrzymała rozkaz wymarszu w kierunku Krakowa i oddania się do dyspozycji dowódcy Armii „Kraków”, gen. bryg. Antoniego Szyllinga. 1 września brygada otrzymała zadanie powstrzymania marszu oddziałów pancernych wroga, wychodzących ze Słowacji i nacierających w kierunku Chabówki i Nowego Targu, zagrażającym tym tyłom Armii. Pod rozkazy 10 Brygady oddano 1 pułk Korpusu Ochrony Pogranicza, zepchnięty znad granicy. Brygada otrzymała rozkaz opóźniania wroga na linii Myślenice - Dobczyce, nie pozwalając mu na wyjście na północ od tej linii. Do wykonania zadania Brygada wymaszerowała po dwóch osiach: kolumna wschodnia, w której skład wchodziły: 10 psk, pluton czołgów TKS oraz pluton saperów w kierunku Wieliczka - Dobczyce - Kasina Wielka. Główne siły Brygady w kierunku Myślenice - Pcim. W skład XXII Korpusu pancerno-motorowego gen. Kleista, 14 armii gen. Lista, sił nieprzyjaciela, wchodziła w pierwszym rzucie: 2 Dywizja Pancerna oraz za nią 4 Dywizja Lekka i 1 Dywizja Górska.

We Francji sformowany został 1 dywizjon kawalerii, a później zapadła decyzja o formowaniu 1 Lekkiej Dywizji Zmotoryzowanej. Jednym z jej batalionów miał nosić nazwę 10 psk. W walkach wziął udział jedynie OW pułku. Po klęsce Francji pułk odtworzono w Wielkiej Brytanii. Jesienią 1943 10 psk został przeorganizowany na pancerny pułk rozpoznawczy. Walczył z Niemcami na froncie zachodnim.

Za udział w wojnie obronnej 1939r. pułk został odznaczony orderem Virtuti Militari.

Tekst: st. chor. sztab. Ireneusz Chyziak

Foto:

